

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
Factors Affecting People's Lifestyle According to the Sufficiency Economy Philosophy
in Na Dun District Mahasarakham Province

สารนันท์ คำมี
สัญญา เคนาภูมิ
เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Saranant Cammie
Sanya Kenaphoom
Saowalak Kosonkittiumporn
Political Science and Public Administration, Rajabhat Mahasarakham University
Corresponding E-mail : marood1987.555@gmail.com

วันที่รับบทความ: 19 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 13 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ: 16 กุมภาพันธ์ 2566
Received: January 19, 2023; Revised: February 13, 2023; Accepted: February 16, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอนาดูน จำนวน 396 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ปัจจัยด้านเครือข่ายองค์กรชุมชน ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ปัจจัยด้านการรับรู้ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม โดยสามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรได้ ร้อยละ 81.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ความรู้ประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจ

พอเพียงในการดำรงชีวิต ประชาชนควรรหาความรู้เพิ่มเติม มีการควบคุมการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ควรใช้เวลาว่างในการทำอาชีพเสริม ควรดำเนินชีวิตด้วยหลักคุณธรรม มีน้ำใจต่อคนในชุมชน ให้ความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผล, การดำเนินชีวิต, หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research article have a purpose 1) To study the level of life of the people according to the Sufficiency Economy Philosophy in Na Dun District Mahasarakham Province 2) To study the factors affecting the people's lifestyle according to the Sufficiency Economy Philosophy in Na Dun District. Mahasarakham Province and 3) to study recommendations on factors affecting people's lifestyle according to the philosophy of sufficiency economy in Na Dun District Mahasarakham Province The sample was a population of 400 voters in Na Dun District using Taro Yamane's formula, proportional randomization and simple randomization. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, frequency, standard deviation. and analyze the factors affecting the people's lifestyle according to the Sufficiency Economy Philosophy in Na Dun District Mahasarakham Province Use multiple regression analysis. The results of the research showed that 1) the level of people's lifestyle according to the Sufficiency Economy Philosophy in Na Dun District Mahasarakham Province 2) Factors affecting people's lifestyle according to the Sufficiency Economy Philosophy in Na Dun District Mahasarakham Province, including factors in network of community organizations Government support factors perception factor and participation factors They were able to jointly explain the variation at 81.10% with a statistical significance of .05 and 3) recommendations on factors affecting people's lifestyle according to the philosophy of sufficiency economy in Na Dun District. Mahasarakham Province Relevant agencies should encourage and educate people in applying the principles of sufficiency economy in their livelihoods. People should seek more knowledge There is a control over everyday spending. You should spend your free time doing extra work. should live with moral principles Be considerate to people in the community Cooperate with relevant agencies in implementing the Sufficiency Economy Project.

Keywords: Factors affecting, lifestyle, sufficiency economy philosophy

บทนำ

นับแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติ เมื่อพุทธศักราช 2489 เป็นต้นมา พระองค์ท่านทรงมีพระราชกรณียกิจในด้านต่างๆ อันเป็นประโยชน์แกพสกนิกรชาวไทยพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระองค์คือ เสด็จพระราชดำเนิน แปรพระราชฐานและเสด็จพระราชดำเนินเยือนประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักรเสมอมา ทรงประสบกับสภาพดินฟ้าอากาศและภูมิประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ทอดพระเนตรความทุกข์ยาก แกร่นแค้นของชาวไทยในถิ่นทุรกันดาร ตลอดจนอุปสรรคในการดำเนินชีวิต พระองค์ทรงสนพระราชหฤทัยในการแก้ปัญหา บรรเทาปัญหา และพัฒนาประเทศ โดยทรงมีพระราชดำริริเริ่มโครงการต่าง ๆ เพื่อให้พสกนิกรชาวไทยได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทรงมีพระราชดำริชี้แนวทางการดำเนินชีวิตให้แกพวงชนชาวไทยให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามทำนองครองธรรม สร้างพื้นฐานใหม่แก่ตนเองด้วยความพหมี พอกิน พอใช้และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อันสืบเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ อาทิ การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และเทคโนโลยีทำให้เกิดความท้าทายในการดำเนินชีวิตให้เท่าทัน และไม่ตกเป็นทาสความไม่รู้จักประมาณตน ความโลภ ปัญหาในระดับหน่วยเล็กในสังคมจนสู่การด้อยพัฒนา ที่มุ่งเน้นการบริโภคโดยไม่มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงจากพระราชดำรินี้จึงเป็นที่มาของปรัชญาว่าด้วยเศรษฐกิจ พอเพียง หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียงมีความเกี่ยวเนื่องกับทุก มิติในการพัฒนา ที่สำคัญที่สุดคือ วิธีคิดและจิตสำนึกของคน เพราะปรัชญาแห่งทฤษฎีใหม่เป็นปรัชญาที่วาดด้วยการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ที่สุดนั่นเอง (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2559)

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ล้วนมีความสำคัญกับการพัฒนาในส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะการพัฒนาทางสังคม การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาชุมชน โดยจะเห็นได้ว่าในการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของสมาชิกชุมชน เมื่อองค์กรสมาชิกชุมชน ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็งและมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้นแล้ว เกษตรกรทั้งหมดในชุมชนก็จะได้รับการดูแลให้มีรายได้ที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้านเมื่อเป็นเช่นนี้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก็จะเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ รวมถึงการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นหลักคิดที่ทำให้เศรษฐกิจเน้นไปที่การยึดหลัก “การพึ่งตนเอง” ด้วยการมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก ถือเป็นภาระลดรายจ่าย ภายในครัวเรือน และเมื่อเหลือจากการบริโภคจึงคำนึงถึงการค้าจากผลผลิตส่วนเกินที่เหลือจากการบริโภคและออกสู่ตลาดเป็นผลกำไรของเกษตรกรและในการพัฒนาชุมชน เศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความมีเมตตา ความเอื้ออาทรและความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน ในการร่วมแรงร่วมใจในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้หมายถึงแต่เพียงรายได้เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังรวมถึงการสร้าง ความมั่นคงให้กับครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นและการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชุมชนให้คงอยู่ตลอดไป เศรษฐกิจพอเพียง

(Sufficiency Economy) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี 2540 เพื่อให้ประชาชนรอดพ้น สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2564) โดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแสดงให้เห็นถึงความพอเพียงความพอดีในความเป็นอยู่และการใช้เหตุผลเป็นเครื่องนำทาง ซึ่งหลังจากวิกฤติเศรษฐกิจพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2550, น. 254 - 258)

อำเภอนาคูน จังหวัด มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 248.449 ตารางกิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น 37,390 คน ประชาชนในหมู่บ้านประกอบอาชีพหลัก คือ ทำการเกษตร, ทำนา, ทำสวนปลูกผักไว้กิน และค้าขายอาชีพรอง คือ รวมกลุ่มทอผ้า ทอเสื่อ แปรรูปสินค้าเกษตร นอกจากนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สนับสนุนให้ประชาชนน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้ ปรับพื้นที่ สำหรับปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และเลี้ยงปลา ปรับพื้นที่ ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ พร้อมนำนโยบายของรัฐบาล ไทยแลนด์ 4.0 มาประยุกต์ใช้ร่วมด้วย นอกจากนั้นจังหวัดมหาสารคามมีการจัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจขับเคลื่อนชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร ยกกระดับสู่ ชุมชน ยลวิถี จังหวัดมหาสารคาม และเตรียมความพร้อมส่งผลงานเข้ารับการคัดเลือก 10 สุดยอดชุมชนต้นแบบ “เทียวชุมชน ยลวิถี” ของกระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 แต่จากข้อมูลเชิงลึก พบว่า ภาพรวมในอีกหลายชุมชนประชาชนยังมีปัญหาหนี้สิน มีการแข่งขันกันเพื่อต้องการเงินมาใช้หนี้ และซื้อหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีในภาคการเกษตร ระบบนิเวศทางสิ่งแวดล้อมถูกทำลายมีปัญหาด้านการขาดทุนต่อเนื่อง ต้องกู้หนี้ยืมสินเพื่อมาลงทุนในภาคการเกษตร แนวโน้มเยาวชนมีการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดมากขึ้น ซึ่งส่งผลทำให้นำมาซึ่งปัญหาอื่นๆ ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนน้อยลง และเสื่อมถอยวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ขาดความสามัคคี ประชาชนขาดหลักในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลทำให้ชุมชนอ่อนแอในอนาคต (ที่ทำการปกครองอำเภอนาคูน, 2565) ปัญหาต่างๆ เหล่านี้จะแก้ได้ต้องเริ่มต้นที่คนในชุมชนโดยอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาคูน จังหวัดมหาสารคาม เพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปส่งเสริมการดำเนินชีวิตของประชาชน และประชาชนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกาดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาคูน จังหวัดมหาสารคาม

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชากรผู้มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในเขตพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 37,064 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรผู้มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในเขตพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 396 คน โดยการใช้สูตรหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, Taro. 1973, p. 727) ใช้การสุ่มตามสัดส่วนและการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการวิจัย ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคูณภาพภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) นำแบบสอบถามพบที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่ามีค่า IOC = 1.00 และ 3) การทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 ชุด ซึ่งผลการประเมินมีอำนาจจำแนกระหว่าง .248 - .755 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ Cronbach (1951, p.274; อ้างในบุญชุม ศรีสะอาด, 2558) ซึ่งผลการประเมินค่าความเชื่อมั่นมีค่าความเชื่อมั่น 0.906

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติทางการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้การวิเคราะห์แจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ระดับการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ใช้การวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาระดับการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม จำแนกได้ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

การดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม	\bar{X}	S.D.	ระดับการดำเนินชีวิต	ลำดับ
1. หลักความพอประมาณ	3.59	0.73	มาก	1
2. หลักความมีเหตุผล	3.42	0.75	ปานกลาง	4
3. การมีภูมิคุ้มกัน	3.55	0.71	มาก	3
4. หลักความรู้	3.32	0.74	ปานกลาง	5
5. หลักความมีคุณธรรม	3.58	0.54	มาก	2
โดยรวม	3.49	0.69	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ หลักความพอประมาณ ($\bar{X} = 3.59$) รองลงมาหลักความมีคุณธรรม ($\bar{X} = 3.58$) การมีภูมิคุ้มกัน ($\bar{X} = 3.55$) หลักความมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.42$) หลักความรู้ ($\bar{X} = 3.32$) ตามลำดับ

2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม สามารถจำแนกได้ตามตาราง 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปรอิสระ	B	S.E.	Beta	t	Sig.
a ค่าคงที่ (Constant)	1.172	.080	-	14.673	.000
1. ปัจจัยด้านการรับรู้ (X ₁)	.116	.027	.179	4.259	.000*
2. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (X ₂)	.045	.020	.092	2.210	.228
3. ปัจจัยด้านเครือข่ายองค์กรชุมชน (X ₃)	.191	.023	.325	8.462	.421
4. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ (X ₄)	.113	.022	.199	5.141	.000*
5. ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ (X ₅)	.225	.025	.306	8.898	.000*

R = .901 R² = .811

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ (X₅) (Beta = .306) ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ (X₄) (Beta = .199) ปัจจัยด้านการรับรู้ (X₁) (Beta = .179) โดยตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปรพร้อมกันพยากรณ์การดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม (Y) ได้ร้อยละ 81.10 สามารถสร้างสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 1.172 + 0.255 (X_5) + 0.113 (X_4) + 0.116 (X_1)$ และสมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = 0.306 (X_5) + 0.199 (X_4) + 0.179 (X_1)$

3. การศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ความรู้ประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต ประชาชนควรหาความรู้เพิ่มเติม มีการควบคุมการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ควรใช้เวลาว่างในการทำอาชีพเสริม ควรดำเนินชีวิตด้วยหลักคุณธรรมมีน้ำใจต่อคนในชุมชน ให้ความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ระดับการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ หลักความพอประมาณ ($\bar{X} = 3.59$) รองลงมาหลักความมีคุณธรรม ($\bar{X} = 3.58$) การมีภูมิคุ้มกัน ($\bar{X} = 3.55$) หลักความมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.42$) หลักความรู้ ($\bar{X} = 3.32$) ตามลำดับ

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ (X_5) (Beta = .306) ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ (X_4) (Beta = .199) ปัจจัยด้านการรับรู้ (X_1) (Beta = .179) โดยตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปรร่วมกันพยากรณ์การดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม (Y) ได้ร้อยละ 81.10 สามารถสร้างสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 1.172 + 0.255 (X_5) + 0.113 (X_4) + 0.116 (X_1)$ และสมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = 0.306 (X_5) + 0.199 (X_4) + 0.179 (X_1)$

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ความรู้ประชาชนในการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต ประชาชนควรรหาความรู้เพิ่มเติม มีการควบคุมการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ควรใช้เวลาว่างในการทำอาชีพเสริม ควรดำเนินชีวิตด้วยหลักคุณธรรม มีน้ำใจต่อคนในชุมชน ให้ความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการเศรษฐกิจพอเพียง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

อภิปรายผลสมมติฐานข้อที่ 1 ระดับการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ผลวิจัยพบว่า ระดับการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนมีการรับรู้องค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับความสนใจในแต่ละบุคคล ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้ต่างคนต่างดิ้นรนในการดำรงชีพ ส่งผลให้การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนน้อยลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล วีระสัมฤทธิ์ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การรับรู้และประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลบางเลน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี การศึกษาพบว่าประชาชนในตำบลบางเลนมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมเฉลี่ยในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างความการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านบริหารครอบครัว และด้านการพัฒนาชุมชน มีลำดับมากที่สุด ส่วนด้านการประกอบอาชีพและด้านการบริหารตนเอง มีลำดับความสำคัญระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริรักษ์ คชายุทธ (2562) ได้วิจัยเรื่อง การใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับผลลัพธ์การพัฒนาท้องถิ่นตำบลแก้งแก อำเภอกอสมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า (1) การใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ผลลัพธ์ของการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐธยาน์ ขวัญโกศลณี (2560) ได้วิจัยเรื่อง การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน ผลการวิจัยพบว่า พนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน ในภาพรวมมีระดับการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร์ชลี มาพุทธ (2559) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนิสิตระดับอุดมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนิสิตระดับอุดมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภัทร์ สุทธิ (2550, น. 80) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุเทศบาลตำบลด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุมีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมในระดับปานกลาง

อภิปรายผลสมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ด้านการรับรู้ ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ด้านเครือข่ายองค์กรชุมชน ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ปัจจัยด้านการรับรู้ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ผู้วิจัยอภิปรายผลดังนี้

1. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอนาดูนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สามารถดำเนินโครงการก่อตั้งหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

ต้นแบบในพื้นที่ เป็นแบบอย่างและสร้างการรับรู้ให้ประชาชนมีความสนใจมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของนิสา ภูมิรักษ์ (2559) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการนำแนวคิดและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเกษตรกรหมู่ที่ 6 บ้านหนองทราย ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านอายุ สมาชิกในครัวเรือน แรงงานทางการเกษตร และระดับความรู้ มีผลต่อการนำแนวคิดและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติใช้ของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานดา เตชะชั้นหมาก (2556) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2) จำนวนเงินที่ได้รับเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายต่อเดือน และ 3) ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการส่งเสริมองค์ความรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชนในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม จัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมโครงการทำเกษตรแบบพอเพียง รวมทั้งส่งบุคลากรในเป็นที่เลี้ยงในการสนับสนุนการก่อตั้งชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ เพื่อเป็นแบบอย่างและรากฐานในการขยายผลไปในพื้นที่ชุมชนอื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของฉวีวรรณ สุวรรณภา (2559) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชุมชนจังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลสนับสนุนปัจจัยที่สนับสนุนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชุมชนจังหวัดแพร่ ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประเพณีและวัฒนธรรม ความเชื่อมั่นในกระบวนการทำงานของกลุ่มหรือคณะกรรมการต่าง ๆ การปลูกฝังจิตสำนึกของคนในชุมชน ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรต่าง ๆ ศักยภาพชุมชนในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการที่สามารถพัฒนาชุมชนให้พึ่งตนเองได้

3. ปัจจัยด้านการรับรู้ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้องค์ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับสื่อต่างๆ มีการนำเสนอที่หลากหลายเผยแพร่ทางสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ประชาชนเข้าถึงองค์ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราโมทย์ มลคล้า (2553) ได้วิจัยเรื่อง พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำครอบครัวในเขตปกครองท้องถิ่น อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน และการได้รับแรง

สนับสนุนทางสังคมจากหน่วยงานของรัฐ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ประกอบการในเขตปกครองท้องถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ 31.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ด้านการรับรู้ ควรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างการรับรู้โดยใช้สื่อที่ทันสมัยในรูปแบบออนไลน์ ให้เข้าถึงประชาชนทุกเพศ ทุกวัย เพื่อให้ประชาชนสามารถนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน คนในชุมชนควรเรียนรู้และศึกษาด้วยเองจากช่องทางต่างๆ และศึกษาดูงานจากผู้มีประสบการณ์ ปราชญ์ชาวบ้าน และศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำแนวคิดมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต

1.3 ด้านเครือข่ายองค์กรชุมชน ควรมีการจัดตั้งกลุ่มในชุมชนในการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ หรือประกอบอาชีพเสริมในการสร้างรายได้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และเรียนรู้จากกลุ่มหรือเครือข่ายที่ประสบความสำเร็จแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ร่วมกัน

1.4 ด้านความรู้ความเข้าใจ คนในชุมชนควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเรียนรู้ร่วมกันในครอบครัว เครือญาติ และระดับชุมชน

1.5 ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมให้มีการประกวดชุมชนการดำเนินชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้นแบบขึ้นและขยายผลไปยังชุมชนอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการสร้างการรับรู้ด้านการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต

2.2 ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในชุมชนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น รวมทั้งคุณาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณนายอำเภออำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม และนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ที่ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัย และขอขอบพระคุณประชาชนทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ครอบครัว ญาติพี่น้องทุก

คนที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมาประโยชน์จากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แต่ บิดา - มารดา ตลอดจน บุรพจารย์ทุกท่านที่ได้ประศาสน์การศึกษาแก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กานดา เตชะชั้นหมาก. (2556). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. รายงานการวิจัยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จันทร์ชลี มาพุทธ. (2559). การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนิสิตระดับอุดมศึกษา. รายงานการวิจัยคณะศึกษาศาสตร์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฉวีวรรณ สุวรรณภา. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชุมชนจังหวัดแพร่. RAJABHAT JOURNAL OF SCIENCES, HUMANITIES& SOCIAL SCIENCES, 17(1): 180-189.
- ณัฐยานี ขวัญโกศลินี. (2560). การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานและลูกจ้างธนาคารออมสิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ที่ทำการปกครองอำเภอหาดใหญ่. (2565). การพัฒนาหมู่บ้านต้นแบบ ปี 2565. มหาสารคาม: ที่ทำการปกครองอำเภอหาดใหญ่.
- ธนภัทร์ สุทธิ. (2550). การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุเทศบาลตำบลด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิตยา ภูมิรักษ์ (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการนำแนวคิดและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของเกษตรกรหมู่ที่ 6 บ้านหนองทราย ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 54. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2558). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุริยาสาน.
- ปราโมทย์ มลคล้า. (2553). พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำครอบครัวในเขตปกครองท้องที่ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, 2(1). 2228-9453.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2559). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นจาก : http://www.chaipat.or.th/site_content/34-13/3579-2010-10-08-05-24-39.html
- ศศิวิมล วีระสัมฤทธิ์. (2561). การรับรู้และประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลบางเลน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. วารสารรัชต์ภาคย์, 12(26) .285 – 296.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2564). เศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นจาก <http://www.rdpb.go.th/>.

- สิริรักษ์ คชายุทธ. (2562). การใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับผลลัพธ์การพัฒนาท้องถิ่นตำบลแก้ง
แก อำเภอกอสุมปี่ จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2550). การนำเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตและประกอบธุรกิจ. กรุงเทพฯ:
สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rdEd. New York. Harper and Row
Publications.